

Új munkásszálló

Hazánk egyik legnagyobb vegyipari üzeménél, a csaknem hatezer főt foglalkoztató Fűzői Nitrokémánál évéről évre mind nagyobb gondot és több pénzt fordítanak a munkások életkörülményeinek javítására. Elkészült, és szeptember végén már benépesedik a 450 személyes új munkásszálló, amelyben 400 férfi és 50 nő kap helyet. Új óvodát és bölcsődét is építenek.

Kongresszus előtt a nemzetiségi szövetségek

Ez év őszén tartják kongresszusukat a magyarországi nemzetiségi szövetségek. Elsőnek október 26-27-én a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége tartja tanácskozását, ezt november 8-9-én a hazai német ajkúak konferenciája követi. A Szlovákok Demokratikus Szövetsége no-

vember 21-22-én ülésezik. A kongresszusok sorát november 26-27-én a hazai délszlávok országos megbeszélése zárja.

Az őszi eseménysorozat előkészületei során készült felmérések — mint az illetékesek tájékoztattak — mind a szövetségek tevékenységét, mind a szocialista internacionalizmus elvein alapuló nemzetiségi politika érvényesülését illetően számottevő fejlődésről tanúskodnak. Nemzetiségeink kulturális kapcsolatai tovább erősödtek Szlovákiával, Jugoszláviával, az NDK-val és Romániával. Az érintett országok működése és segítése a magyarországi délszlávok, szlovákok, német és román lakosság oktatásának és kulturális tevékenysége színvonalának emelésében olyan igény, amelynek — a kölcsönös megértés szellemében történő — kielégítése számottevően segíti nemzetiségi művelődéspolitikánkat.

A nemzetiségi iskolák tantervfejlesztésében a cseh-szlovák, a jugoszláv és az NDK-beli könyvkiadókkal szoros együttműködés alakult ki.

A statisztikai adatok tanúsága szerint egyébként az 1972-73-as tanévben 436 magyarországi oktatási intézményben több mint 27

ezer diák részesült nemzetiségi nyelvi oktatásban. A nemzetiségi általános iskolai tanulók közül mintegy 20 ezren az anyanyelven, és az irodalmon kívül a tantárgyakat magyarul, a magyar gyerekekkel együtt tanulják. Megközelítőleg kétezer diák olyan nemzetiségi iskolába jár, ahol a tantárgyak felét német, román, szlovák, vagy valamelyik délszláv nyelven oktatják.

Hazánkban jelenleg 416 nemzetiségi közművelődési csoport, illetve klub működik. (Ebből 166 német, 112 horvát-szerb, 119 szlovák, 11 román és 8 szlovén.) Az utóbbi években erősen fellendült a nemzetiségi énekkultúra és anyanyelvópolás is; a művelődési otthonokban nagy számban alakultak különböző nyelvű művelődési klubok, színjátszó csoportok, énekkarok és más együttesek.

A délszláv, német, román és szlovák nemzetiségi szövetség élénk politikai, társadalmi és kulturális tevékenységet fejt ki — élve alkotmányunkban biztosított jogaival. Az állami, tanácsi és társadalmi szervezeteknél javaslattevő és konzultációs joggal rendelkeznek a nemzetiségeket érintő kérdésekben. A hazafias népfőmozgalom tág keretét ad politikai tevékenységüknek.

Békeküldötteink

Kakuszi Géza

Aki felnőtté érlelődve élete végig a háborút, sosem felejtheti. Egyaránt hiányzik belőle a gyermek hitetlenkedése, a felnőtt még maradéknyi biztonsága is, mikor a bombák süvítését hallja. Kakuszi Géza ezért vallja, hogy a békekongresszus munkáival még kamaszkorában jegyezte el magát, amikor végigélt a Felsőváros szőnyegbombázását, az újszegedi kendergyár repülőátadását. Élmeny és nevelés közös hatása érett benne elhatározássá, amikor ifjúmunkásként a MADISZ-ban kezdett tevékenykedni: a haladó szemléletű nyomdász apa szavai és az éppen befejeződött szörnyű háború egyaránt erre serkentette.

Béke és háború, béke vagy háború — a VIII. békekongresszus Csongrád megyei küldöttének végigkísérte életét ez a sokszor már unalmasnak is tetsző, huszadik századi „lenni vagy nem lenni.” Gondolt erre akkor is, amikor fiatal technikusként dolgozott az újszegedi kendergyár erőtelepén, hogy helyrehozzák a bombasérüléseket, nem térhetett ki a meditáció elől akkor sem, amikor — valamivel később — a néphadsereg hivatásos tisztje, hadmérnök lett. Olyan ember, akinek érzelmileg és értelmileg is mélyen bele kellett látnia a kor rettenetében: mi történik, ha újabb háború tör ki.

— En ettől Szegedre visszatérve sem szabadulhattam — meséli már kissé vidámabb élményét —, mert belecseppent a vidéki ipartelepítések kellős közepébe, azon vettem észre magam, hogy egy régi haszáraktanyából alakítunk ki gyárat. Ez lett a Magyar Kábelfűzők szegedi gyára, mely a kardcsörtetés hajdani helyén,

a békés célokat szolgálva, már évi 900 millió forint értékű árut termel. S dicséretére legyen mondva fiatal munkásainknak, emellett arra is maradt erejük, hogy vietnami műszakokat szervezzenek. Most, 15-én is kommunista szombat lesz a gyárban.

S legyen dicséretére mondva a szocialista brigádok kezdeményezését, az emberek akarását dicséret gyárigazgatónak, hogy van ereje nemcsak a gyári, de a városi gondokban is osztoznia a szegediekkel. Már a harmadik tanácsügyi ciklusban élvezi választói bizalmát, s a műszaki és városfejlesztési állandó bizottságban is hallatja szavát. S ha elfoglaltságában nem is jelent kevesebbet, mégis könnyebbé válik számára a népfőmozgalom hasonló ügyekkel töltött idejét: a városi elnökség gazdaságpolitikai alelnöke. De most — láthatóan — mégis arra a legbüszkébb, hogy Szeged küldötte lesz a magyar békekongresszuson.

A baksi gomba

Az erdőbe hordott táptalajon tovább terem a laskagomba

Többször írtuk már, hogy készül a „gyára”, most végre leírhatjuk: megkezdte próbaüzemét. Fanyalovga írjuk gyárnak, mert élő anyag terem benne, de külseje-belseje és a gombatermesztés menete is üzeméhez hasonlít. Itt bemelegíti a tápanyagot (kidobálni való kukoricacsutka, kukoricaszár, szükség esetén szalma, vagy más hulladék), szecskázzák, öszszekeverik oltóval, ládába csomagolják géppel, targoncával beviszik az átszövetőbe, a természetben padlótól a mennyezetig falakat raknak belőle — és a végén kijön belőle a fűrészben kapaszkodó laskagomba. Minden héten 30 mázsa. Fővárosi ára 35 forint kilónként, 105 ezer hetenként.

Magyar szabadalom alapján kezdték meg a baksi termelőszövetkezetben a laskagomba nagyüzemi termesztését. Átalakított épületben, vagy ideiglenesen igénybe vett hűtőházakban néhány gazdaság már foglalkozik vele, ez az első, ahol

az oltóanyag laboratóriumi előállításától a szedésig mindent egy épületben végezhetnek — egész évben.

Igaz, a gomba üzembéli életét sikertől megtoldani egy lépéssel. Az első szedés a legkiadósabb, azt érdemes preparált környezetben megvárni. De ha utána a kockákká érett hulladékot kiviszik az erdőbe, kétszer még szedhetnek róla. Ha locsolni is tudják kint, többet terem. Sokan nem ismerik nálunk ezt a gombát, boltokban is ritkán látni, sokszor eladni is nehéz, ezért a baksiak gombájára az exportáló kereskedelem kötött szerződést.

Az elmúlt héten termelt először a térsz gombatelepe, a termelési tapasztalat csupán ennyi, hiszen a magyar szabadalom elejétől végéig itt alkalmazzák először. Tervezik, hogy a gombaszövetkezzel átfonódott tömböket kísérletképpen a szomszédos üvegházakba is szállítják. Ha elkészüléseik beválnak, többszörösére emelhető a termés.

H. D.

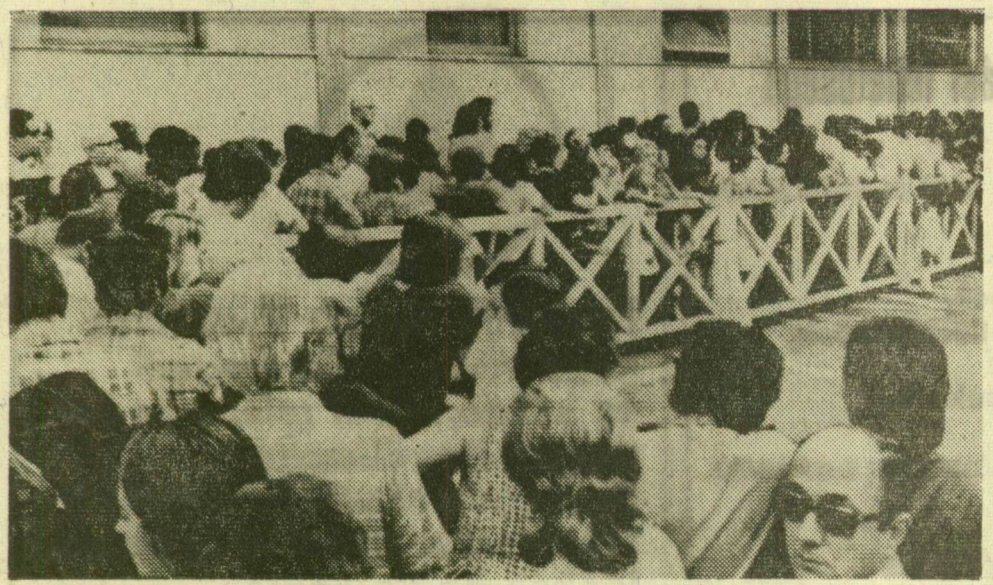
Keserü Jánosné tárgyalásai Helsinkiben és Moszkvában

Keserü Jánosné könnyüipari miniszter — a kíséretében levő magyar szakemberekkel — szerdán hazaérkezett külföldi útjáról, amelynek főbb állomásai Helsinkiben és Moszkvában voltak.

Keserü Jánosné érkezésekor egyebek között elmondta:

— A tapasztalatokban, élményekben gazdag nyolc nap alatt Finnországban hét nagyvállalat számos gyárat látogattunk meg. Tanulmányoztuk a cipő-, bútortipart, a rendkívül korszerű fa- és papíripari gépeket, berendezéseket, és a könnyüipar más ágát is. Remélem, hogy utunk eredményei már a közeli jövőben realizálhatók lesznek, s a magyar és finn vállalatok között kialakul egy termékenyebb, egymás lehetőségeit jobban feltáró kapcsolat. Egyébként, mint tudodott, a magyar és finn könnyüipar árucseréje igen intenzív.

— Moszkvában N. V. Tyimofejev erdő- és faipari miniszter vendégeként tekinthetem meg a rendkívül érdekes nemzetközi fa-, erdő- és bútortipari gépiállítást. Különöségünket elsősorban a bútortipari részleg vonzotta; sck olyan korszerű gépsort láthattunk amelynek gyártását most kezdte meg a szovjet ipar, és amelyeket mi eddig nyugati relációból kényszerültünk vásárolni. Reményünk van arra, hogy ezután az ilyen és hasonló berendezéseket szovjet partnereinktől szerezzük be — fejezte be nyilatkozatát Keserü Jánosné könnyüipari miniszter.

Oltásra várva

Hosszu sorokban várakoznak a rómaiak, hogy megkapják a még mindig tartó kolerajárvány ellen a védőoltást. Az olaszországi kolerajárvány, bár áldozatai még vannak, szűnőfélben van

Mindenki a maga sorsának kovácsa?

Idős, ősz asszony. Sötét-kék jersey kötényruhája telistele érdemrendekkel, kitüntetésekkel. Tiszteletére a Hódmezővásárhelyi Divatkötőtárgyárban divatbemutatót rendeznek — kedvéért vonulnak fel a gyár termékeit, szebbnél-szebb pulóvereket, kötött nadrágokat viselő lányok. Szépek a lányok, fiatalok, szépek a ruhák. Az ősz asszony nézi, gyönyörködik, s tán eszébe jut: ilyen karcsú volt és ilyen fiatal. Nadrágban járt ő is: katonanadrágban.

Marija Alekszandrovna Fortusz az ősz asszony. Ő csak így mondja: Fortusz Maria — mert így magyarul. És ő — sokan tudjuk már, a róla készült filmekből is, riportokból is, most megjelent könyvéből is — részese a magyar ellenállási mozgalom történetének. Büszke szeretettel vállalja ezt.

Századunk első évében született, a század egyik hőse lett.

Hős katona, felderítő őrnagy volt. Filmek hősnőit mintázták róla. Alba Regia, Szalud, Marija — róla, életéről szólnak. Író. És itt ül most, mint a mesebeli nagymama, ősen, mosoly-

MARIJA

gósan, és zavarba ejtő szerénységgel. Brigádnaplók sorakoznak előtte az asztalon — mielőtt jegyezne bele, vallani kell a brigád életéről, munkájáról. Az ő élete nyitott könyv, de mások sorsát tudakolni nem fáradt. Jól élnek? Elégedettek? Megértik egymást? Mi okoz mindnyájuknak örömet?

Bizony, dadog némelyik válasz. Mert nem fogalmazzunk meg ilyeneket a hétköznapi sietségben, ritka az az örömteli vagy éppen elkeseredett pillanat, amikor sorsunk felől gondolkodunk. Mi jó, és mi rossz — de sokszor elnagyoljuk a választ, ha erre felelni kell.

S a mai fiatal és középkorú asszonyok azt mondják Marija Fortusznak: jól élünk, bár sok a dolgunk, gondunk, de csináljuk, meg még jobban is szeretnénk csinálni sok mindent. És Marija Alekszandrovna ír a naplókba, szép, nagyon emberi kívánságokat; megannyozzák ezek a sorok a hétköznapi hőseinek perceit.

Marija Fortusz még most is és mindig ad. Fiát elvesztette a háborúban, fiatalsgát veszélyben élte le, körülötte hőskölké nőttek emberek, élete élő példa. Az ő sorsát a háborús körülmények is, de mégis elsősorban ő, maga kovácsolta. „Azt tettem, amit vártak tőlem.” Ezt fogalmazza meg. S ezt adja át nekünk. Mert azt — mi is megtehetjük. Mindenütt helytállni, mindenben példát adni. Naivság? Ne legyintsünk rá.

Hősi, látványosan nagy életsors keveseknek adatik, s hisszük, a mi sorsunkba nem szól bele világot égető háború. De ha adni tudunk, emberséggel, nemes egyszerűen, s környezetünket boldoggá tudjuk tenni — nem éltünk hiába.

Marija Fortuszt tisztelet övezi, természetszerűleg, a sok-sok kitüntetés nem az átlagemberek tetteiért jár. De, hogy szeretettel veszik körül, akik megismerhetik személyesen, az a varázsos egyszerűségéből, mágnés-ként vonzó emberségéből fakad.

Elsőször találkoztam vele Vásárhelyen. Most Szeged kedves vendége, néhány napig.

Szalud, Marija!

Sz. M.